

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
**«ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
НАУКИ І ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

27 квітня 2019 року

Вип. 46

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2019

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ВЫСШЕЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ
«Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды»

Совет молодых ученых университета

Материалы
Международной научно-практической интернет-конференции
**«ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ
НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ»**

27 апреля 2019 года

Вып. 46

Сборник научных трудов

Переяслав-Хмельницкий – 2019

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2019. – Вип. 46. – 666 с.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Базалук О.О. – доктор філософських наук, професор

Воловик Л.М. – кандидат географічних наук, доцент

Дашкевич Є.В. – кандидат біологічних наук, доцент (Білорусь)

Доброскок І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Євтушенко Н.М. – кандидат економічних наук, доцент

Кикоть С.М. – кандидат історичних наук (відповідальний секретар)

Руденко О.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Садиков А.А. – кандидат фізико-математичних наук, доцент (Казахстан)

Склярєнко О.Б. – кандидат філологічних наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медичних наук, доцент (Узбекистан)

Збірник матеріалів конференції вміщує результати наукових досліджень наукових співробітників, викладачів вищих навчальних закладів, докторантів, аспірантів, студентів з актуальних проблем гуманітарних, природничих і технічних наук.

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність фактів і посилань несуть автори публікацій.

©Автори статей

©Рада молодих учених університету

©ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди

УДК 001+37(100)

ББК 72.4+74(0)

Т 33

Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. – Переяслав-Хмельницкий, 2019. – Вып. 46. – 666 с.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Коцур В.П. – доктор исторических наук, профессор, академик НАПН Украины

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

Базалук О.А. – доктор философских наук, профессор

Воловик Л.М. – кандидат географических наук, доцент

Дашкевич Е.В. – кандидат биологических наук, доцент (Беларусь)

Доброскок И.И. – доктор педагогических наук, профессор

Кикоть С.Н. – кандидат исторических наук (ответственный секретарь)

Евтушенко Н.М. – кандидат экономических наук, доцент

Руденко О.В. – кандидат психологических наук, доцент

Садыков А.А. – кандидат физико-математических наук, доцент (Казахстан)

Скляренко О.Б. – кандидат филологических наук, доцент

Халматова Ш.С. – кандидат медицинских наук, доцент (Узбекистан)

Сборник материалов конференции вмещает результаты научных исследований научных сотрудников, преподавателей высших учебных заведений, докторантов, аспирантов, студентов по актуальным проблемам гуманитарных, естественных и технических наук.

Ответственность за грамотность, аутентичность цитат, достоверность фактов и ссылок несут авторы публикаций.

©Авторы статей

©Совет молодых ученых университета

©ГВУЗ «Переяслав-Хмельницкий
государственный педагогический
университет имени Григория Сковороды

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Барбіна Є. С. Теоретичні аспекти професійної підготовки майбутнього вчителя / Є.С.Барбіна // Збірник наукових праць : Педагогічні науки. – Херсон : Вид-во ХДПУ. – Вип. 27. – С.96-99.
2. Бех І. Д. Гуманістична педагогіка як нова інноваційна парадигма / І. Д. Бех // Науковий вісник Миколаївського державного педагогічного університету : зб. наук, праць. – Миколаїв : МДПУ, 2001. – Вип. IV. – 294 с. – (Педагогічні науки).
3. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів / Н.П.Волкова. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2001. – 576 с.
4. Дуткевич Т.В. Психологічні основи використання інтерактивних методів навчання у процесі підготовки спеціалістів з вищою освітою Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога: зо. наук, праць. – Кам'янець-Подільський: Абетка - Нова, 2003. – С. 26 - 33.
5. Казанжи І.В. Створення виховуючого середовища у вищому педагогічному навчальному закладі як засіб підготовки майбутніх фахівців до здійснення виховної діяльності // Вісник Житомирського педагогічного університету. Вип. № 6. – Житомир: ЖДПУ, 2000. – С.237-240.
6. Линенко А. Ф. Теорія і практика формування готовності студентів педагогічних вузів до професійної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / А Ф. Линенко. – К, 1996. – 44 с.
7. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посіб. / О.М.Пехота [та ін.]; за ред. І.А.Зязюна, О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2003. – 240 с.

УДК 37.013.43

*Світлана Кондратюк, Олена Кучерявець
(Київ, Україна)*

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЕТИКЕТУ ХАРЧУВАННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглянуто історію розвитку етикету харчування, окреслено особливості формування навичок етикету харчування дітей старшого дошкільного віку. Надано рекомендації стосовно формування навичок етикету харчування дітей старшого дошкільного віку з урахуванням інтегрованого підходу в освітній діяльності.

Ключові слова: етикет харчування, культурно-гігієнічні навички, навички харчування, культура поведінки, культура споживання їжі.

The article deals with the history of the development of etiquette of nutrition, features of nutritional skills etiquette for senior children of pre-school age. Recommendations on nutrition etiquette skills development for senior-preschool children based on the integrated approach in educational activities are given.

Key words: etiquette of food, cultural and hygienic skills, nutritional skills, culture of behavior, culture of food intake.

Як відомо, з хорошими манерами не народжуються. Тому навчання правилам хорошого тону є важливим завданням, як і навчання дітей, грамоті, музиці, математики, іноземної мови. Головна мета навчання полягає не тільки в тому, щоб дитина знала, як треба поводитися в суспільстві, а й уміла це робити.

У XVII столітті у Франції при дворі Людовика з'явилося слово «етикет», яке визначається як порядок поведінки при дворі французького короля. Слово це, як і сам порядок, поширилося у французькому суспільстві, потім в інших країнах [3]. В Україні воно

вперше з'явилося на початку XVIII століття. Етикет характеризував собою нове явище культури поведінки, яке визначалося тоді як дотримання такого порядку поведінки, який у своїй основі будується на благопристойності, чемності та приємності поводження. Сучасний зміст поняття «етикет» близький до його первісного змісту, хоча значно розширився.

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» подає таке визначення етикету: «Установлені норми поведінки і правила ввічливості в будь-якому товаристві» [2, с. 459], «Словник з етики» трактує етикет (фр. *étiquette* – ярлик, етикетка) як «сукупність правил поведінки, які регулюють зовнішні прояви людських взаємин (поводження з оточуючими, форми звертання й вітань, поведінка у громадських місцях, манери й одяг)» [6, с. 378]. У цьому визначенні загальні правила поведінки і правила вербалізованого етикету поведінки об'єднані. Т. Цивян, розглядаючи етикет поведінки з точки зору семіотики, розуміє під цим терміном «правила ритуалізованої поведінки людини в суспільстві, які відображають істотні для даного суспільства соціальні та біологічні категорії» [7, с. 28].

Провівши дослідження, ми характеризуємо етикет як встановлений в суспільстві порядок поведінки, що включає в себе сукупність поведінкових правил, що регулюють зовнішні прояви людських взаємин, які характеризуються повагою до оточуючих людей і прагненням надавати їм задоволення своїм поводженням, манерами вербальної поведінки, зовнішнім виглядом.

Для розвитку дітей в умовах дошкільного навчального закладу обов'язковим є дотримання культурно-гігієнічних правил, виховання необхідних гігієнічних навичок, що відповідають віку та рівню розвитку дітей.

Питання з даної теми розглядали: А. Арушанова, О. Безгина, Г. Беленька, Л. Виготський, В. Виноградова, О. Козлова, С. Кондратюк, Т. Куликова, М. Леонтєва, В. Мухіна, С. Петеріна, В. Усова, О. Шаграєва та ін.

Один з розділів дошкільного етикету – етикет харчування. Знання правил етикету харчування дозволяє людині бути впевненим в собі, красиво і правильно поводити себе за столом, а значить, бути приємним в застільному спілкуванні. Культура поводження за столом – це частина загальної культури людини, яка вимагає виконання суворих правил поведінки під час їжі [5].

Уже в ранньому віці дітей потрібно вчити розуміти призначення й основні якості предметів, називати дії, самостійно виконувати вимоги дорослих, звертатися із проханням про допомогу, привчати дітей сидіти за стіл тільки з вимитими руками; пити з чашки, тримаючи її обома руками; їсти ложкою не обливаючись; з часом – користуватися серветкою; вставати з-за столу, присувати стілець. В процесі життєдіяльності необхідно удосконалювати набуті та формувати нові культурно-гігієнічні навички, заохочуючи при цьому дитину до більшої самостійності. Трирічні малюки мають їсти самостійно й акуратно, ретельно пережовувати їжу; правильно тримати ложку; брати той шматок хліба, що лежить ближче; спокійно сидіти за столом, не розмовляти з іншими дітьми під час їжі; без нагадування дорослого дякувати за їжу.

Педагогам для реалізації поставлених завдань слід активніше використовувати у навчально-виховному процесі художнє слово, народний фольклор (потішки, примовки, прислів'я, приказки, пісеньки) для створення позитивних емоцій в дітей у процесі засвоєння певних культурно-гігієнічних навичок [3].

З огляду на те, що у дітей дошкільного віку переважає конкретне, наочно-образне мислення, ефективними при формуванні у них культурно-гігієнічних навичок є такі прийоми, як показ і пояснення. Навчання будь-якому вмінню дитини раннього віку розпочинається з безпосереднього показу дорослого. Показ має супроводжуватися чітким поясненням спершу найбільш суттєвих, а потім другорядних дій. Це допомагає дітям краще осмислити дію в цілому. Дорослим важливо пам'ятати, що їх власна поведінка в тій чи іншій ситуації має великий вплив і є прикладом для наслідування [1].

У дітей молодшого дошкільного віку вихователь прищеплює та закріплює навички культури поведінки за столом, вправляє в умінні правильно сидіти під час їжі, не ставити

лікті на стіл; користуватися столовими приборами (ложкою, виделкою, серветкою тощо); їсти, не поспішаючи, охайно, безшумно [3].

Згодом дошкільників залучають до виконання нескладних трудових доручень, пов'язаних з процесом харчування. Для молодших дошкільнят такі доручення містять у собі одну-дві конкретних й нескладних дії (наприклад, розкласти ложки на столі, поставити хлібниці, простелити скатертину тощо). Педагог розкриває дітям зміст завдання, супроводжуючи свої дії поясненням прийомів роботи та способів її організації. Доручення дають змогу вихователю індивідуалізувати прийоми керівництва дітьми: одному допомогти, другого заохотити, підтримати, третього навчити. Усі вказівки слід давати вихованцям в доброзичливому, спокійному тоні, що викликає в них позитивне ставлення до дій, які мають стати звичними.

Коли діти в ході індивідуальних доручень навчаються накривати на стіл та стануть більш самостійними, вводиться інша форма організації праці дітей, що спрямована на обов'язкове виконання певної діяльності задля обслуговування колективу, – чергування по їдальні. Призначають та змінюють чергових щодня, що дає змогу виховати у кожній дитини почуття відповідальності, турботливого ставлення та відчуття необхідності своєї праці для інших. У кожній групі дитячого садка створюються необхідні умови для організації праці дітей [3].

Організуючи даний вид дитячої діяльності, доцільно створити куточок чергових у вигляді стенда «Маленькі кухарики» («Наші помічники», «Смачного»), де будуть визначатися (за допомогою певних картинок, знаків, словесних написів) чергові на кожен день, а також міститимуться невеличкі сюжетні картинки (символічні зображення), що вказуватимуть дітям на їхні обов'язки й послідовність виконання певних дій. Доречно запровадити також систему знаків-оцінок за хороше виконання обов'язків чергового (наприклад, значок-смайлик з різним виразом емоцій на обличчі), що стимулюватиме дитину до якіснішого виконання трудових дій. Тут також має знаходитися одяг чергових (2 фартухи, головний убір для дитини білого чи будь-якого іншого світлого кольору) та необхідне обладнання для даного виду праці (совочки та щітки із зручними ручками для згрібання крихт зі столу).

Роль дорослого полягає у тому, що він вчить дітей дотримуватися послідовності у роботі, контролює та допомагає, враховуючи індивідуальні особливості кожного. Дієвим способом у вихованні культурно-гігієнічних навичок та вміння дітей правильно виконувати певні обов'язки є використання ігрових прийомів. Застосовуючи їх, вихователь закріплює у дошкільнят навички, які виробляються у повсякденному житті. Помітне місце при цьому відводиться дидактичним іграм типу «Пригостимо ляльку обідом», «Підбери посуд для ляльки», «Чаювання у звірат», «На гостину до Їжачка», «Зустрічаємо гостей» та настільно-друкованим іграм аналогічного змісту.

Організуючи чергування по їдальні, дорослому потрібно знати, що діти старшого дошкільного віку здатні повністю сервірувати стіл із дотриманням певної послідовності, узгоджувати діяльність та розподіляти між собою роботу, приходити на допомогу один одному й спільно доводити справу до кінця. У процесі виконання роботи діти виявляють більшу старанність, активність, ініціативність, прагнуть високого результату. Керівництво педагога спрямовується на розвиток самостійності, самоорганізації дітей, збільшення обсягу й темпу роботи при якісному її виконанні.

У роботі з дітьми старшого дошкільного віку вихователь обов'язково продовжує формувати культуру споживання їжі, вдосконалювати навички правильного користування столовими приборами; вчить дітей не їсти «на ходу» (на вулиці, в транспорті), не брати їжу брудними (невимитими) руками, підводячи до усвідомлення негативних наслідків таких звичок [4]. Причому здійснює це і у нових форматах. Так, на практиці з метою реалізації інтегрованого підходу в освітній діяльності ми розробили низку гастроекскурсій (нова форма проведення прогулянок), що спрямовані на реалізацію одночасно кількох завдань: проведення прогулянки у форматі пізнавальної діяльності, де здійснюємо закріплення отриманих знань з ознайомлення доквіллям (відвідуємо висаджені грядки, спостерігаємо за

ростом овочів та фруктів); дитячої літератури та розвитку мовлення (пригадуємо та складаємо невеликі віршики про їжу, відгадуємо та складаємо загадки за певною темою, знайомимо з історією виникнення окремої страви; одночасно нагулюємо гарний апетит. До формату такої роботи гарно долучати батьків, які вдома можуть підготувати спільно з дитиною невеличку розповідь про певну страву чи культуру її споживання, а вона із задоволенням розкаже її своїм одноліткам. Зазвичай після проведення такої форми прогулянки, яку готуємо згідно меню наступного дня, діти з великим апетитом та задоволенням вживають їжу й припрошувати зайвий раз нікого не доводиться. Такий формат проведення прогулянок дуже зручний та цікавий, особливо для дітей старшого дошкільного віку, де пізнавальний елемент може бути достатньо розгалуженим (від огляду окремих інгредієнтів страви до культурних традицій певного народу), що в свою чергу в умовах світової глобалізації є дуже важливою складовою освітнього процесу.

Процес формування у дошкільників культурно-гігієнічних навичок буде успішним лише за умови тісної співпраці дошкільного закладу та сім'ї.

Важливо ознайомити батьків (на батьківських зборах, під час бесід, індивідуальних зустрічей) з вимогами щодо виховання даних навичок у дітей певного віку та роботою, яка ведеться в зв'язку з цим у дошкільному закладі. Вихователь рекомендує дотримуватися визначеного режиму дня; навчає батьків ефективних методів формування у дітей необхідних навичок, умінь та звичок; переконує у великому виховному впливі посильних трудових доручень [1]. Доцільно дібрати для батьків також науково-популярну літературу з короткими анотаціями, статті про вплив гігієни на фізичний розвиток дитини. І оскільки фізичне виховання є основою гармонійного розвитку, формування здорового способу життя дітей дошкільного віку, то воно має бути спільною турботою батьків, педагогів і самої дитини, яку з ранніх років слід привчати піклуватися про своє здоров'я [4].

Також хочемо акцентувати увагу на такій важливій умові як високий рівень сформованості етикетних основ культури харчування у самих вихователів. Працівники дошкільних закладів спілкуються з широким колом осіб (колегами, учнями, батьками дітей і ін.), як у своєму колективі, так і за його межами. Чим краще він володіє правилами етикету, тим успішніша його професійна діяльність. Крім того, педагог – один з перших важливих дорослих в житті дошкільнят, зразок для наслідування. Порушення вихователем етикетних основ культури харчування дезорієнтує дитину. Тому кожному вихователеві самому потрібно бути культурною і добре вихованою людиною, знати правила етикету, дотримуватися їх, а, крім того, – володіти методикою навчання дітей цих правил, формуючи їх спільно з батьками [4].

Тож з огляду на те, що «копіювання за зразком» є основним способом формування моделей поведінки та більшості навичок дитини в дошкільному віці, оточення має дотримуватися правил етикету і культури харчування. Слід зауважити, що харчова поведінка незнайомих дорослих на харчову поведінку дітей майже не впливає, натомість близьких людей та вихователів має безпосередній вплив. Тому самі дорослі повинні не тільки на словах, а й на ділі показувати дітям як треба себе поводити за столом, демонструвати виконання правил етикету, культуру поведінки і тільки тоді ми будемо мати позитивний результат.

Отже, формування етикету харчування дошкільнят має розглядатися в широкому контексті, як один із напрямів гуманізації педагогічного процесу, підготовки до дорослого життя високоосвіченого і добре вихованого покоління, що сприяє досягненню розвитку людської культури.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Беленька Г.В., Кондратюк С.Г. Запрошуємо до столу, або як виховувати культуру харчування //Вихователь-методист дошкільного закладу: –К.:МЦФЕР,– 2018. – № 3. – С. 36-42.

2. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т.Бусел. – Київ, Ірпінь.: Перун, 2005. – 1728 с.
3. Курочкина И.Н. Современный этикет и воспитание культуры поведения у дошкольников / И.Н. Курочкина. – М.: МГУ, 2001. – 224 с.
4. Особливості виховання культурно-гігієнічних навичок у дітей раннього та молодшого дошкільного віку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://okhtyrka-strumochok.sumy.sch.in.ua/metodichna_storinka/konsultacii/metodichni_rekomendacii_schodo_vihovannya_v_doshkilnikiv_kulturno-gigiyenichnih_navichok_pid_chas_izhi/
5. Особливості формування харчової поведінки дітей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitloforchuk.ck.ua/?p=977>
6. Островская Л.Ф. Беседы с родителями о нравственном воспитании дошкольников / Л.Ф. Островская. – М.: МГУ, 1987. – 240 с.
7. Панкеев И. Энциклопедия этикета. Правила поведения в обществе и дома / И. Панкеев. – М.: МГУ, 1996. – 192 с.

УДК 37.013.43

Світлана Кондратюк, Олена Ставська
(Київ, Україна)

РОЗВИТОК МОВЛЕННСВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІКТ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті висвітлено проблему формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку засобами ІКТ в умовах сучасного інформаційного суспільства. Проаналізовано існуючі ресурси ІКТ щодо розвитку окремих складових мовленнєвої компетентності. Розглянуто питання використання сучасних інформаційних технологій з урахуванням репрезентативних типів сприймання старшого дошкільника.

Ключові слова: мовленнєва компетентність, дошкільний вік, інформаційне суспільство, ІКТ, репрезентативні типи сприймання.

The article deals with the problem of formation of speech competence of children of preschool age by means of ICT in the conditions of modern information society. The existing ICT resources for the development of individual components of speech competence have been analyzed. The issues of using modern information technologies with consideration of representative types of perception of the senior preschool child are considered.

Key words: language competency, preschool age, information society, ICT, representative types of perception.

Постановка проблеми. За сучасних умов глобалізації суспільства, що стрімко розвивається внаслідок підвищення масової інформаційної культури, велику увагу необхідно приділяти вихованню мовної особистості, яка є носієм ідентифікації нації, тобто такої, яка володіла б усіма виражальними засобами рідної мови, була б спроможна вільно виражати власні позиції, логічно та послідовно висловлювати свої думки, судження та переконання, пояснювати їх і доводити, зберігати народну культуру. Саме тому виникає потреба в оновленні змісту, вдосконаленні форм, методів і технологій навчання та розвитку мовлення дітей дошкільного віку новими інформаційними засобами, адже у цьому віковому періоді закладається основа майбутньої культури нації, що формується засобом мови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У звіті Всесвітнього економічного форуму (2016 р.) «Нове бачення освіти: сприяння соціальному та емоційному навчанню за допомогою технологій» (New Vision for Education: Fostering Social and Emotional Learning